

Retningslinjer for normering av importord

Formålet med disse retningslinjene er å lage rutiner som operasjonaliserer normeringen av importord, jf. § 3 «Normering av bokmål og nynorsk» i vedtektene for Språkrådet.

Retningslinjene avløser retningslinjer som Norsk språkråd vedtok i 1998.

9.1 Behov og definisjoner

Dersom nye importord som blir tatt i bruk i norsk allmennspråk, ikke alt har en form som passer inn i norsk rettskrivning, skal man normalt gi dem norsk ordform, ved enten fornorskning eller norvagisering.

Importord vil si lånard og fremmedord. *Fornorskning* vil si at man finner et norsk ord (et avløserord) for importordet. *Norvagisering* vil si at man gir importordet norsk skrivemåte.

9.2 Vurderingsgrunnlag

For å kunne vurdere i hvilke tilfeller man skal satse på fornorskning eller norvagisering, må Språkrådet øke innsikten i importordprosessen gjennom systematisk observasjon av språkutviklingen og språksituasjonen.

9.3 Nærmere om fornorskning og norvagisering

For helt nye importord som er vanskelige å tilpasse til norsk lydstruktur, skal Språkrådet prioritere arbeidet med å finne norske avløserord. I ordlagingsarbeidet skal man legge vekt på å konferere med brukergruppene.

Dersom man bruker importord i norsk, skal det normalt godtas å skrive et importord i tråd med norsk uttale og norske rettskrivningsprinsipper, selv om det ennå ikke er normert slik.

9.4 Importord fra navn

Man bør være tilbakeholden med å endre termer som er i internasjonal bruk, f.eks. måleenheter, særlig når ordet er avledet av et navn. Eksempler: *becquerel*, *pasteurisere*.

9.5 Nordiske hensyn

Når man skal avgjøre hvorvidt man bør satse på norvagisering eller avløserord, bør man sammenligne med de skandinaviske nabolandene, og se etter gode løsninger i nabospråkene.

9.6 Fonologiske hensyn

Man skal norvagisere nye importord etter det dominerende mønsteret for tilpasning til norsk uttale.

9.7 Tilpasning til begge målformer

Norvagiserte ordformer skal vanligvis ha samme skrivemåte i bokmål og nynorsk.

9.8 Morfologiske hensyn

Norvagiserte substantiver, verb og adjektiver skal settes inn i norske bøyingsklasser slik at de får tradisjonelle norske bøyingsendelser.

9.9 Spesifisering av metode – kilde

De norvagiserte ordene skal følge nærmere definerte prinsipper som er listet opp i utredningen *Lånte fjører eller bunad* (s. 110–120).

9.10 Registrering og kunngjøring

Nye vedtak om norvagisering og fornorskning blir registrert i Norsk ordbank og skal kunngjøres av Språkrådet i hensiktsmessige kanaler.

Språkrådet skal ha en strategi for å fremme norvagiserte og fornorskede former.

9.11 Parallellform versus eneform

Dersom det ikke er grunn til å holde på fremmed skrivemåte i et importord, blir den fornorskede eller norvagiserte formen normert som eneform.

Dersom det er grunn til å regne fremmed skrivemåte av et importord som etablert i rettskrivningen, skal norvagisert eller fornorsket form komme i tillegg til den fremmede skrivemåten.

Når en norvagisert ordform har vært tillatt og brukt i 25 år, skal man analysere bruksmønsteret, og vurdere å gjøre ordformen til eneform.

9.12 Behandlingsmåte i fagråd 3

Fagrådet for normering og språkoobservasjon forbereder forslag til norvagisering og bør så langt råd er, prøve å behandle ord i grupper.